

Қалб нима?

Қалб нима?

16:42 / 04 март 3085

Инсон бутун танага қон етказиб берадиган қалбдан ташқари руҳий қалба ҳам эгадир. Бу руҳий қалб моддий қалбга олий даражада боғлиқ. Бу руҳий қалб воқеликда нафс билан рух ўртасидаги боғловчи кўприк вазифасини бажаради.

Қуръонда унинг тўрт даражаси бор. Уни юксалиш тартибига кўра тақсимланиши: юрак, қалб, дил ва онг. Онг деб гоҳида дил билан ақлнинг бирикмасини айтишади. Юрак нафсда кўринади, онг эса руҳда кўринади. Аллоҳ азза ва жалланинг назаргоҳи мана шу қалбdir.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «Албатта, Аллоҳ суратларингизга ва молу дунёларингизга назар қilmайди. Лекин қалбларингизга ва амалларингизга назар қилади».

Муслим ва Ибн Можа ривоят қилишган.

Мана шу қисмни инсонлар ислоҳ қилиши лозим! Бу қалбга Аллоҳ азза ва жаллани назар солишидан ташқари, инсонни ўзи руҳий ҳақиқатларга назар солади ва у орқали ислоҳ қилади.

Аллоҳ азза ва жалла Қуръонда шундай марҳамат қилади:

أَوْ بِهَا يَعْقِلُونَ قُلُوبٌ لَهُمْ فَتَكُونُ الْأَرْضُ فِي يَسِيرٍ وَأَفَلَمْ

تَعْمَى وَلَا كِنْ الْأَبْصَرُ تَعْمَى لَا فَإِنَّهَا بِهَا يَسْمَعُونَ إِذَا نَ

الْصُّدُورُ فِي الَّتِي الْقُلُوبُ

«Ер юзида юрмайдиларми, шунда уларда ақл юритадиган қалблар ёки эшитадиган қулоқлар бўларди. Зоро, албатта, кўзлар кўр бўлмас, кўкслардаги қалблар кўр бўлур». (Ҳаж сураси, 46-оят).

Бу дилга тегишли мулоҳазаларнинг энг тўғриси шу. Чунки қалб тушунган пайтда, дил уни ҳақиқатда кўради.

Аллоҳ азза ва жалла Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақида Қуръонда шундай дейди:

رَأَىٰ مَا الْفُؤَادُ كَذَبَ مَا

«**Қалб** (кўз) **кўрганини ёлғонга чиқармади» (Нажм сураси, 11-оят).**

Руҳий қалбни ҳақиқатини тарихлар давомида мусулмонларнинг кўплаб уламолари ва орифлари тадқиқ этишган. Мисол учун мутақадди муфассирлардан бири Саҳл Тустарий (283х/896м) ўз қасидасида шундай

дейди:

Кўзи бордир орифлар қалбининг,

Кўз билан кўрилмаган нарсани кўрар.

Тиллар кироман катибайн билмайдиган сирларни сўйлар.

Оlamлар Робби малакутига патсиз учар қанотлари бор.

Келтирди қадимгилар илмидан озиқланган ғайб илмини.

Олмон файласуфи Иммануэл Кант 1781 йилда ўзининг «Соф ақл назарияси» китобини ёзганидан бери ғарб академияси ва файласуфлари бу турдаги метафизика олимлари бунга жиддий эътибор беришмаган. Лекин илҳом ва фаросат ёрдамидаги кашф бундан олдин ҳам маълум эди. Афлотуннинг «Давлат» китобида Суқрот мисолида шундай дейди:

«Ҳар бир инсоннинг қалб кўзи мавжуд бўлиб, бу кўз илм билан машғулликда покланиб, қайтадан жонланади, бошқа машғулотлар эса уни маҳв этиб, кўр қиласди. Бироқ, уни асраб-авайлаш мингта кўзга эга бўлишдан афзалдир, чунки ҳақиқатни фақат ана шу қалб кўзи билангина кўриш мумкин».

Шунга ўхшаш Масиҳ алайҳиссалом шундай деган:

«Соғлом қалб эгалари муборакдир, чунки улар Худовандни кўрадилар»
(Матто 5:7).

Қуръонда айтилганидан биламизки, Аллоҳни бу дунёда кўриб бўлмайди. Лекин руҳий воқедаги ва Аллоҳнинг ҳузуридаги ҳақиқатларни басират кўзи орқали кўриш мумкин. Аллоҳ азза ва жалла шундай дейди:

اللَّطِيفُ وَهُوَ الْأَبَصَرُ يُدْرِكُ وَهُوَ الْأَبَصَرُ تُدْرِكُهُ لَا

فِلَنْفِسِهِ أَبَصَرَ فَمَنْ رَّبِّكُمْ مِنْ بَصَارِهِ جَاءَكُمْ قَدْ^ص ١٠٣ الْخَيْرُ

بِحَفِيظٍ عَلَيْكُمْ أَنَا وَمَا فَعَلَيْهَا عَمِيٌّ وَمَنْ^ص ١٠٤

«Кўзлар Уни идрок эта олмас, У кўзларни идрок этар. У ҳар бир нарсани дақиқ ва нозик жойларигача билувчиидир, ўта хабардордир. Батаҳқиқ, сизга Роббингиздан «кўз очувчи»лар келди. Кимки кўра билса, ўзига яхши. Ким кўр бўлиб олса, ўзига зарар. Мен устингизда қўриқчи эмасман» (Анъом сураси, 103-104-оятлар).

«Фикр юритувчилар учун Ислом бўйича қўлланма» китобидан

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2020 йил 16 мартағи 2000-рақамли ҳамда 30 сентябрдаги 4931-рақамли хуносалари асосида тайёрланган.